

Nagrada Gjalski za učenike srednjih škola 2015.

- nagrađeni i pohvaljeni radovi

22. listopada 2015.

Dani Ksavera Šandora Gjalskog 2015.

Sadržaj

1. Nagrada Gjalski	3
Simona Liber.....	3
Varijacija kruga.....	3
2. Nagrada Gjalski	7
Filip Rutić.....	7
Dva metra bliže središtu Zemlje.....	7
3. Nagrada Gjalski	13
Josip Čekolj.....	13
Ubojica žaba.....	13
1. Pohvala Gjalski	15
Robert Sviben.....	15
Perpetuum homine.....	15
2. Pohvala Gjalski	18
Tamara Jakopović.....	18
Izidor – biografija.....	18
3. Pohvala Gjalski	21
Dora Tramišak.....	21
Desit će se, valjda.....	21
4. Pohvala Gjalski	23
Mislav Habulin.....	23
Kiša brojeva.....	23
5. Pohvala Gjalski	25
Nina Šalković.....	25
Lov.....	25
6. Pohvala Gjalski	28
Margareta Kudeljnjak.....	28
Eh, taj Brankec.....	28
7. Pohvala Gjalski	30
Lara Špiljak.....	30
Bez naslova, molim (ili anđeo bez mog dlana).....	30
8. Pohvala Gjalski	33
Nikola Šeb.....	33
Mirko.....	33

9. Pohvala Gjalski	37
Dora Tramišak.....	37
San od kamena.....	37
10. Pohvala Gjalski	39
Kristina Košutić	39
Pakleni šund.....	39

Simona Liber

Varijacija kruga

U skućenoj sam sobi bez prozora. Plavoj.

Velika fotelja u kojoj sjedim bijela je kao i vrata nasuprot nje.

Ne znam ni gdje sam ni kako sam dospjela ovdje, no osjećam se spokojno.

Polako ustanem i priđem vratima. Stavim ruku na kvaku i pritisnem. Kvaka se ne pomakne.

Lupam po vratima. Udarci ne proizvode nikakav zvuk. Vratim se do fotelje i sjednem.

Prizivam ma kakvo sjećanje. Uzalud. Je li moguće da se ne sjećam ama baš ničega?

Zar ni toga tko sam?

Nisam prestrašena. Nisam ni zabrinuta. Ubija me znatiželja. Što li se nalazi iza vrata?

Zrcalo se stvori niotkud, čitavom površinom lijevoga sobnoga zida.

Zurim u njega, ali ne vidim ni sebe ni svoje lice. Odras u zrcalu izgleda kao prozirna utvara.

Jesam li to ja?

Približim se i uvjerim da odraz ne prati moje pokrete. Sanjam li ili sam poludjela?

Odras podigne ruku i prstom pokaže na vrata iza mene. Slijedim smjer ispružena prsta.

Vrata se bešumno otvaraju, ostajući odškrinuta. Upitno pogledam prema zrcalu.

Dok s nevjericom zurim u prazan zid, tišinu prekida autoritativan glas: „Sljedeći!“

Progutam knedlu u grlu i otvaram vrata širom.

S divljenjem zinem na mnoštvo stuba pred sobom. Vode u ogromnu kružnu prostoriju s drvenom govornicom pri dnu. Za stolom ispred govornice sjedi četvero ljudi.

Ne vidim im lica jer su mi okrenuti leđima.

„Priđi i stani za govornicu!“, zatraži onaj isti glas.

Posežem rukom unatrag, za vratima kroz koja sam netom prošla.

Napipam goli zid.

Krenem polako niza stube dok ne stignem do govornice.

Motrim netremice šutljivu četvorku pred sobom.

Zaokupljeni su proučavanjem nekih papira.

Žena s naočalama u plavom savršeno izglačanom odijelu pogleda me.
Ne znam zašto, ali osjećam da glas koji me pozvao pripada upravo njoj.
Spodoba njoj zdesna, u crnom od glave do pete, zuri u prazno.
Ako je vjerovati onom što vidim, lice joj se stalno mijenja. Oblik glave, uši, usta, nos, kosa...
Nepromijenjene ostaju jedino staklaste oči na rubu suza.
Dugokosa djevojka lijevo od poslovne žene, s krunom od trnja na glavi, doima se kao da je bez ijedne brige na svijetu. Šapuće nešto malojoj šojki na svome ramenu.
Uz trnjem okrunjenu djevojku sjedi djevojčica u odjeći toplih boja. Motri me radoznalo.
Smješka se i lagano maše nogama. Dok me gleda, osjećam kako će sve biti u redu.

Žena u odijelu pročisti grlo i odloži dokumente. Neki čovjek donosi ogromnu knjigu i uruči je ženi koja je otvara i polagano lista. Zaustim, no ona me pretekne.

„Razumijem, zbunjena si i imaš tisuću pitanja, no mogu ti dati samo neke odgovore.

Uglavnom, situacija je ovakva, ti si mrtva.“

Molim? Jesam li je dobro čula? Mrtva?

„Nema potrebe za panikom. Tvoje tijelo više nije u funkciji, ali duša ti je živa i zdrava.“

„Ja sam duša? Kako sam preminula?“ , protisnem nečujno.

„Imala si nesreću, to je sve što ti mogu reći .“

„Tko ste vi?“

Iznenadi me njen gotovo suosjećajan pogled: „Ja sam Sudbina, ja kontroliram tijek svega.

Uza me vidiš Smrt koja uzima od živih ono što najviše cijene.“

Predstavi i djevojku slijeva: „Ona je Priroda i okružuje sve svojim zakonima.“

Okrene se k djevojčici, ali je ova preduhitri: „Ja sam Nada, ona koja prebiva u svima.“

Motre me u tišini. Ne znam zašto, ali ni trenutka ne sumnjam u istinitost svega izrečenog.

„Mi smo dobro i zlo, pravda i nepravda, časno i nečasno, nježno i okrutno, a ti si ovdje da ti sudimo. Jednako kao i svim ostalim dušama čija su tijela mrtva.“

„Ali, tko sam ja?“

„Ti si duša, a one nemaju ime. Tvoje je tijelo imalo ime, ali ga duše ne posjeduju. Imena su za žive. Ti si netko i nitko, jednako kao što smo mi sve i ništa.“

„Vi ste me ubili?“ , pogledam Sudbinu preplašeno i svadljivo u isti mah.

Umjesto nje, glasom napuknuta glazbala prozbori Smrt: „Sudbina ima dužnost pratiti zakone koje je priroda postavila. Meni pak je dužnost činiti onako kako sudbina zapovijeda. Tvoje je vrijeme bilo kratko, ali to je tijek života.“

Zahtijevam objašnjenje od Sudbine. Nije li rekla da Smrt uzima ono što živi najviše cijene? Zar to nije vlastiti život?

„Ono što živi najviše cijene nisu njihovi životi, nego duše. Duša pokreće čovjeka, daje mu osjećaje. Bez nje je lutka od krvi i mesa.“

„A što je s mojim sjećanjima? Kako to da se ne sjećam ama baš ničega?“

Ona se osmijehne umorno kao je to čula već nebrojeno puta: „Duša osjeća, a mozak pamti. Sjećanja nestaju s tvojim životom.“ Odmjerenom kretnjom vraća naočale na oči.

„Vrijeme je suđenju. Pred tobom su tri mogućnosti. Mi ćemo odlučiti koja će od njih postati tvoja stvarnost. Kazna, vječni mir ili ponovno rođenje.“

Uzima knjigu u ruke i lista je pažljivo: „Dakle, živjela si svoj prvi život. U ovoj knjizi zabilježena su tvoja postignuća, riješeni i neriješeni problemi, sve teškoće kroz koje si prošla, svi ljudi s kojima si kontaktirala. Proces može započeti!“

Na udarac drvena čekića sudnica se napuni ljudima. Promatram ih radozno.

Ne prepoznajem nikoga. Tko li je ovo dvoje u prvom redu? Motre me tako tužno!

„Ovdje nazočni svjedoci su tvog života, u svojih dvadeset godina barem si ih jednom srela.“

Jedan po jedan svjedoci daju izjave koje ja ne mogu čuti.

Nakon nekog vremena Sudbina uzvikne „Svršeno!“ i svi nestaju. Potom zatvara knjigu, a isti čovjek koji ju je donio ponovno se pojavi pa nestane s knjigom.

Ispreplevši prste, Sudbina objavi: „Odluka je donesena. Prema svjedočenju drugih, zaključili smo da nisi uspjela postići dovoljno. Nisi pronašla srodnu dušu. Ni pravu sreću u životu. Bližnje si poštovala i voljela. Zbog prividne si ljubavi propatila mnogo. Nisi ubila, varala, izdala niti si krala stoga držimo kako ne zaslužuješ kaznu.“

Trenutak tišine. Napetost i hladnoća plaze mi leđima. Što li će biti sa mnom?

„Dakle, odlučili smo ti dati drugu priliku da postigneš ono što dosad nisi. Jer, vječni mir zaslužuju jedino one duše koje uspiju...“

Škripa vrata nadjača ostatak izgovorenog. Slijedim zvuk brzim pogledom.

Ugledam ih navrh stuba: zlate se, širom otvorena...

Pogled spuštam jednako naglo. Preda mnom - nikoga.

Dok se uspinjem stubama, za mnom dopire zvonki Nadin smijeh.

„Hej, pripazi kako prelaziš cestu u sljedećem životu! I zapamti, uvijek sam s tobom!“

Toplina i svjetlost grle me dok prolazim kroz vrata.

Zadnje što čujem prije nego li izgubim svijest, glas je Sudbine: „Do našeg ponovnog susreta!“

Simona Liber, 4. razr.

Gospodarska škola Varaždin

mentorica: Spomenka Dragović, prof.

Filip Rutić

Dva metra bliže središtu Zemlje

Čuo je samo otkucaje vlastitog srca, zaglušujuće i brze, poput koraka koji bježe u tišinu. Naočale su mu se zamaglile zbog disanja u šal, no unatoč tomu vidio ga je kroz nišan.

Iza njegove mete nalazilo se drvo, ogroman hrast, blago pogrbljenih grana pod teretom snijega. Htio je pucati u drvo, nepromašivu gromadu, ali zbog prisutnosti oca plašio se neuspjeha. Čučao je iza Gorana i u iščekivanju smireno otpuhivao mješavinu dima cigarete i zaleđenog zraka. Dječak je bio siguran da je osjetio njegov prst kako pritišće okidač. Sporo, gotovo nježno, aktivirao je prodoran prasak ubojite igračke, jednostavno i brzo. Treptaj oka kasnije – otac mu je već bio radosno kliktao, neartikulirano mašući rukama i nogama kako bi kroz snijeg stigao do nekad gracioznog primjerka jedinke muškog jelena koji se sada grčevito trzao u grimizu vlastite boli.

Goran je ispustio pušku u žuti snijeg iz kojeg se pušilo. Okrenuo se i odlučno potrčao prema neodređenom tamnosivom horizontu, opirući se snijegu u koji je svakim korakom sve više propadao i gušio ga svojom sveprisutnošću.

* * *

Dvadeset i sedmi je dan u mjesecu ožujku. Zastarjeli model digitalnog sata na noćnom ormariću tvrdio je da je točno sedam sati, a vani je, sudeći po prognozi i gramzivom ranoproljetnom suncu, moglo biti između šest i devet stupnjeva.

Probudio se obliven znojem, zatočen pod pokrivačima. Pogled udesno, na more njene smeđe kose razliveno po bjelini jastuka, bio je dovoljan da na kratko zaboravi osjećaj stida i bespomoćnosti. Karolina je još uvijek bila u stanju dubokog sna, ne pokazujući interes da se suoči s današnjim danom. Bio je ljubomoran na njenu sposobnost ignoriranja kozmičke važnosti ovog utorka.

Novine su bile prepune naslova o prijevremenim parlamentarnim izborima čija bi stopa izlaznosti trebala biti rekordno visoka. Došao je kraj vladavine crvenih, plavi su sada na

redu. Ili obrnuto? Njegov otac bi znao... No, kao u inat plavima (ili crvenima?) odlučio je napustiti ovaj svijet prije nego prisegne na odanost stranci koju će sljedeću polovicu desetljeća proklinjati zbog nesposobnosti vođenja države. *Da, stari, prije se bolje živjelo, znam...* dobro poznate riječi odzvanjale su mu u glavi, rušeći zidove koji su blokirali sjećanja.

Nije ga volio, no bio je vezan uz njega na neki perverznan način koji povezuje oca i sina. Zatekao se, još uvijek jednom nogom u krevetu, kako razmišlja po čemu će pamtiti svog starog. *O mrtvima samo najbolje, jel'?* Zvao ga je Milan, nikad tata. Tu naviku pokupio je od majke, koja ga je prvim imenom oslovljavala samo kada bi bila ljuta na njega. Kopajući kroz arhiv dječjih uspomena Goranu bi bilo teško pronaći bilo što osim ljutnje prema svome ocu. Još dok je pišao u krevet naučio je mrziti njegov miris, nametljivu kombinaciju najjeftinije kolonjske, dima cigareta i znoja. Kao dijete od kojih pet-šest godina bio je uvjeren da će im jednog dana, neočekivano, na kućnom pragu osvanuti gospodin s kamerom koji govori engleski i od toga dana snimati njegovu obitelj u svakom trenutku.

Svaki put kad bi Milan došao pijan s posla i vikao na ženu, Goran je zatvarao prozore i navlačio zavjese u slučaju skrivenih kamera. Ponekad ga je i tukao. Imao je ogromne šake, izborane od rada, kojima je grabio kroz zrak i zaustavljao se na Goranovoj stražnjici ili obrazu. Ipak, nije mu dugo trebalo da nauči pretrpjeti nekoliko udaraca u zamjenu za žaljenje koje je vidio u Milanovim očima nakon što se smirio. To su bili jedini trenuci kada je bio siguran da ne mrzi vlastitog oca.

– Ajde, barem nešto, moglo bi biti sunčano danas – Karolina ga je s visine gledala kroz poluotvorene oči, zijevnuvši bez da rukom pokrije usta.

Bili su osam godina u braku, naviknuti na karijes na kutnjacima svoga partnera.

– Dobro jutro! – izgovorio je uobičajen pozdrav skriven iza dnevnih novina.

Njegova žena mu se tužno osmjehnula te potom okrenula leđa, posvetivši se kuhanju jutarnje kave. Promatrao je njenu stražnjicu. Ispod prekratkog gornjeg dijela pidžame gaće su joj se uvukle u obline. Prišao joj je tiho i zario lice u njen vrat, a ona se prepustila njegovim rukama. Vršcima prstiju penjao joj se uz bedro sve dok nije zadrhtala i ustuknula.

– Kava samo što nije gotova – rekla je.

Bračni par razmijenio je značajne poglede i utonuo u tihi prostor između nervoze i nekontrolirane bujice riječi.

Ostatak jutra proveo je zamišljajući scenarije koji bi ga spriječili da prisustvuje tom cirkusu u crnom. Namjerno uzrokovana automobilska nesreća manjih razmjera činila se kao najvjerodostojniji razlog izostanka, no uzevši u obzir da će na suvozačkom mjestu sjediti Karolina ta se opcija činila preekstremnom. Uostalom, auto je bio svježe lakiran.

Kada su sjeli u vozilo, bilo je već gotovo jedanaest sati, a pred njima je ležalo nešto manje od 300 kilometara ceste. Iz nekog razloga Goran je očekivao da će biti sam na cesti. Bio je zaprepašten stotinom automobila koji su bili dovoljno drski da se kreću u istome smjeru kao i on. Limene krtije koje prevoze ništa više vrijedne olupine od krvi i mesa. Svi oni kao da su bili na tajnoj misiji da umanje vrijednost njegova hodočašća u povijest.

Goranova majka inzistirala je da sprovod počne tek u pet kako bi se odlazak s mise za pokojnika poklopio sa zalaskom sunca. Čvrsto je nje govala svoje praznovjerje prema kojem svaki zalazak sunca predstavlja odlazak nečije duše u raj, zato se svaki toliko razlikuje od onog drugog. Poprilično bi se razočarala da sazna kako taj nebeski portret duše ne pripada njenom mužu.

Kad su napokon stigli Goran je bio zaprepašten nedostatkom promjena u mjestu u kojem je odrastao. Svaka kuća u ulici zadržala je svoj prepoznatljiv, mrki, znatiželjni pogled. Bijele zavjese, iza do pola spuštenih roleta, znatiželjno su se povlačile u stranu otkrivši besramna lica iz kojih je sijalo čvrsto uvjerenje da svijet izvan njihova sela nije stvaran ili da jednostavno nije vrijedan njihove pažnje.

U na prvi pogled idiličnoj panorami pažnju je privlačilo samo crveno svjetlo koje je treperilo s prozora bijele dvokatnice. Lampaš je bio nametljivo velik i u obliku križa.

– Ne možemo zauvijek sjediti u autu. Već svi znaju da smo došli, tvoja majka će te sada trebati – Karolina se trudila da ovo nesretno obiteljsko okupljanje učini što manje neugodnim.

– Meni treba rakija.

– Ti ne piješ, sjećaš se? Razlog tome je upravo osoba čijem ćeš pogrebu prisustvovati i nakon toga otići doma, odmoriti se od posla na nekoliko dana jer ionako previše radiš. Moraš se opustiti. U zadnje vrijeme si užasno napet. Ja ću te njegovati, a znaš da sam dobra u tome.

Njene riječi nisu ostavile nikakav utisak, no svejedno je sporo kimnuo, dopustivši si kratak osmijeh i poljubac koji joj je ostavio na obrazu. U kuću su ušli pognutih glava, svaki skrivajući svoje mračne misli. Prva je išla Karolina, požrtvovno se prepustivši neiskrenim i prečvrstim zagrljajima žena koje je jedva poznavala. Goran je osjećao kako mu utrobom netko vuče bodljikavu žicu. Sve ga je udarilo odjednom. Sobičak prepun svijeća, slike pokojnog oca ukrašene crnom vrpcom i njegova majka koja je jecala obješena mu oko struka. Kako bi zaustavile plač riječi su mu zapele u grlu, ostavivši ga nijemog, bez riječi utjehe. Bila je to više refleksna reakcija na navalu nametnutih osjećaja nego istinska tuga. Manjak promjena s ulice reflektirao se i u ovaj dnevni boravak pljesnivih, žutih zidova, no ona zastrašujuća promjena dogodila se starici koja ga nije ispuštala iz zagrljaja tepajući mu kroz suze. Majka mu je bila gotovo neprepoznatljiva. Sijede kose i umorna lica preko kojeg je nosila veo starosti. Bila je gotovo glavu niža otkada ju je zadnji puta vidio. Podsvjesno je znao da je i sam bio kriv za njeno stanje, osam godina izbjegavajući bilo kakav kontakt s obitelji. No, njen oprost nije morao niti tražiti. Glas joj je, kao i dvjema očevim sestrama koje su činile društvo za tugovanje, bio promukao i drhtav.

– Dajte, prigriznite nešto, dugo ste putovali – nudile su im kolače i narezak koji je bio namijenjen za karmine. Goran je nostalgичno posegnuo za mađaricom, više zbog izarza lažnog zadovoljstva na licu majke nego zbog želje za kušanjem kolača.

Ubrzo nakon što ih je zahvatila sušica riječi prekinuta jedino šmrkanjem, starija Milanova sestra najavila je pokret na groblje. Svi su se nagurali u Goranov auto i sasvim sporo krenuli prema groblju. Majka je sjela na suvozačko mjesto što je ostavilo Karolinu stisnutu između dvije babe koje su zaudarale na tamjan i stare čarape. Pozlilo mu je od nervoze i staračkih mirisa i sada je bio siguran da bi mu rakija zbilja pomogla.

Groblje je bilo bliže nego što je želio i prije nego se snašao stajao je u crnoj koloni pored skromnog smeđeg lijesa. Prostorija je bila nešto poput mramorne čekaonice gdje je najbliža obitelj pokojnika čekala ostalu rodbinu, prijatelje i kolege s posla da ih zagrlje i nakratko im šapnu da će sve biti u redu ili da je pokojnik bio dobra osoba koja ih je prerano

napustila. Sve je to bilo u dobroj namjeri, ali ga je ipak ljutila sama pomisao da će za nekoliko minuta sa potpunim strancima i ljudima za koje ga nije briga dijeliti jedan od najintimnijih trenutaka. Morao je biti sam. Daleko od majke koja nariče nad otvorenim lijesom i daleko od Karoline koja ga je držala za ruku i promatrala kao da se nada da će zaplakati i pokazati žaljenje za mrtvacom koji se nalazio pred njime.

– Idem prošetati, nije mi dobro. Pobrini se da se ona smiri prije nego što svi stignu – nije se mogao prisiliti da pogleda majku ili lijes, tražio je sigurnu luku u Karolininim očima.

– Nisi normalan, nećeš me ostaviti samu ovdje – rekla je uspješno ne podižući glas.

– Dobro! Idemo onda zajedno, dosta mi je ovog sranja, odluka je tvoja – pojedine riječi nadglašavale su ono što je trebao biti šapat.

– Osam godina te nije vidjela ni čula riječ od tebe jer nije birala strane u tvojim svađama s ocem i sada ti je toliko teško biti uz nju kada je to sve što traži? Sebičan si i nisi ništa vredniji od osobe koju toliko prezireš.

Ošamario ju je pogledom i promrmljao sočnu psovku sebi u bradu. Okrenuo se na peti prije nego što je uspio vidjeti njenu reakciju. Užurbano je hodao u smjeru iz kojega je dolazila rulja u crnom. Nije se bojao da će ga itko prepoznati. Oni ionako nisu obraćali pozornost ni na koga osim sebe i svoje probleme. Sprovodi su bili fantastična prilika da se odmaknu od svojih teškoća i sažale se nad nekim tko pati više od njih.

Goran je iza prvog nadgrobnog spomenika, gdje ga više nitko nije mogao vidjeti, povratio mađarice, a dio sadržaja završio je i na nogavicama odijela koje je nosio samo za pogrebe i vjenčanja. Bio se popeo dosta visoko na uzvisinu s koje je mogao vidjeti oko stotinu tamnih prilika kako pažljivo slušaju riječi svećenika koji ih je uvjeravao da je Milan, njihov brat u vjeri, sada na boljem mjestu. Stvarnost je bila to da je on zadnji put bio u crkvi na Goranovom krštenju, isto pijan, a sada je bio samo hladan leš dva metra bliže središtu Zemlje.

Daleko od svih Goran je sjedio na hladnom kamenu i slušao otkucaje vlastitog srca, najljudskiju buku koju smo sposobni proizvesti. Zamišljao se kako stoji među svim tim ljudima i osluškuje orkestar njihovih mišića koji pumpaju krv. Vjerovao je da je mogao biti dirigent tog orkestra, osjećao se nadmoćnije jer je bio siguran da jedini čuje tu buku.

No, zakleo bi se da gotovo može okusiti njegovu prisutnost, gorčinu koja mu poput pijeska ispunjava usta i oči puni suzama – prisutnost srca koje ne kuca.

Filip Rutić, 4. raz.

Prva gimnazija Varaždin

Mentorica: Tatjana Ruža, prof.

Josip Čekolj

Ubojica žaba

U ušima mu je šumio zvuk gume dok je prolazio mokrim asfaltom i jedva čujni „pljuc“ dok bi prešao preko neke kišne gliste. Koža mu se naježila od uzbuđenja. Miris jutarnje kiše i užitak ubijanja. Naglo zaustavi bicikl pred seoskom trgovinom, uđe škripajućim koracima tenisica, usput radosno skočivši u nekoliko lokvi. Kupio je kruh za doručak onako kako mu je majka zapovjedila, svojim kratkim dječjim ručicama stavio sitniš uz kasu i izašao bez pozdrava prodavačici. Zašto bi bio pristojan? Ona je ionako ovdje samo da ga posluži. Stavio je vrećicu s kruhom u košaru bicikla i krenuo kući.

Gliste su prskale oko njega kao krvave prskalice. Kotači su bili prepuni sluzavih dijelova tijela tih stvorenja. Svaka nova ubijena glista izmamila bi mu osmijeh na lice, onako širok kako ga djeca obično imaju kada dobiju što žele.

Nije se još htio vratiti kući. Nije bio gladan, a majka je ionako već počela spremati ručak kao prava pouzdana kućanica. Okrenuo je bicikl i nastavio makadamom koji se vukao uz potok. Kiša ponovno počne tiho šaputati i žabe je čuju, osjete, dožive. Cijeli zbor žaba počne kreketati uz potok, uzbuđeno i strastveno. Dječak zaustavi bicikl čim zamijeti tri žabe kako lijeno prelaze put. Krenule su svojim drugovima da započnu prahistorijski ritual uz kišu, a zatim da stvore svoje potomke, da puste mladice kao što to čini drveće, da daju Prirodi ono što traži od svake generacije. Njihovi krakovi vukli su se kroz sitno kamenje, koža im je svjetlucala od kišnih kapljica.

Dječak je stajao uz bicikl namrgođeno, bio je pred preprekom. No, zašto bi čekao sluzave odvratne vodozemce da prijeđu put prije njega? Oni mu ništa ne mogu. Vрати se na sjedalo bicikla i počne pedalirati što je brže mogao. Nožni mišići snažno su mu se napinjali. Jurio je kao metak, onako kako su jurili likovi na kompjutorskim igricama. Brže i brže, snažnije i snažnije. Krc, pljuc, krc, pljuc... Kostu su se razlomile kao grančice, organi su se raspuknuli kao baloni, krv je štrcala kao crveni gežir. Dječak se slavodobitno nasmije. Okrene glavu i pogleda svoje djelo – tri mrtve, masakrirane žabe. Grudima mu se razlije ponos.

Luđački je nastavio dalje u potrazi za novim žrtvama koje bi mogle postati novi ukras na gumama njegovog bicikla. Jurio je kao mahnit. Smijeh mu je tiranski odzvanjao kroz pusta polja prekrivena maglom. Žabe su utihnule kao da su osjetile taj manijakalni izrod Prirode.

Prije nego što je sunce zašlo i ostavilo svoj krvavi trag na nebu, dječakov bicikl bio je pronađen uz seoski most kako pluta prekriven algama i raslinjem. Ubojica žaba ležao je uz šaš dok su žabe smireno kreketale na njegovim leđima.

Josip Čekolj, 3.raz.

Gimnazija A. G. Matoša, Zabok

mentorica: Katarina Halambek Švec, prof.

1. Pohvala Gjalski

Robert Sviben

Perpetuum homine

Bilo je na svim vijestima. Izašli smo iz krize. Dani su neki brojevi, prikazane neke tablice. Neki važni ljudi izrekoše nekoliko riječi. Na kraju se svi zajedno nasmijaše dok su im blicevi osvjetlivali obraze. A onda reklame.

Ugasio sam televizor. Sat na zidu pokazivao je pet minuta do ponoći. Koliko sam ja znao, ponoć je već odavno mogla proći. Sat je uvijek kasnio. Ili je pak išao prebrzo. Vrijeme je relativno, zaključio je Einstein i dobio Nobelovu nagradu. Moj sat je relativan, zaključio sam ja, ali od Nobela ni traga. Nevažno.

Bio sam umoran. Ne od činjenice da će skoro ponoć (ili je bila prošla) i da bih trebao spavati, nego od svega. Od vijesti, od svijeta, od ljudi, od života. Od samog sebe. Ne bijaše to iznenadna tjeskoba, napadaj unutarnjeg čemera. Mučilo me to već poduže vrijeme. Počelo je sa sitnicama. Prvo mi je smijeh postao čudan. Ne samo moj, svačiji. Izgubio je svoj okus, slast. Umjesto normalnog veselja, činio mi se manjkavim, bezveznim, pa čak i odurnim – sklanjao sam se od njega što sam bolje mogao. Zatim mi se zgadio njegov izvor i podrijetlo: ljudi. Živcirali su me svi po redu, a najviše oni koji bijahu zabrinuti za me. Bježao sam od njih, povlačio se u sebe, u samoću. Ondje nije bilo zabrinutih upita, tuđeg mišljenja, dobrodušnih savjeta i obzira prema drugima. Nije bilo smijeha. Ondje sam otpočnuo, gutajući svoje emocije sve dublje, i neko sam vrijeme bio dobro. Naravno, tome je došao svršetak. Nisam više mogao izdržati. Zato sam odlučio ono što ću ove večeri izvršiti.

Pripreme su potrajale, poglavito jer me mučila krucijalna stvar: na koji način da si oduzmem život? Pištolj – brz, efikasan, ali nemam Alberta da mi ga posudi. Tablete – lako dostupne i upotrebljive, ali želim li doista svoje posljednje ovozemaljske trenutke provesti gušeći se u vlastitoj bljuvotini?! Najbolje je bježat' pod oblake, reče Smail-aga. Dakle vješanje – jednostavno, ali neprivlačno, a i nikada nisam znao vezati čvorove. Rezanje žila – previše neuredno.

Sjetih se Tolstoja. Njegova se Ana u grozničavu stanju bacila pod vlak. Tako ću učiniti i ja. Doduše, neću skončati na tračnicama; znajući pouzdanost hrvatskih vlakova, mogao bih završiti samo s uganućem gležnja. Uz to, bila bi prevelika publika. To što sam ja završio sa životom, ne znači da moram istraumatizirati nečiji tuđi svojim posljednjim činom.

Živio sam u zgradi. Sivoj, neuglednoj, baštini stihijske arhitekture. Koliko god ružna bila, s njenog se krova prostirao predivan pogled na grad. Dobro mjesto za umiranje. Imala je sedamnaest katova; pad bi trebao trajati oko tri sekunde. Tri, dva, jedan – i ?

Posljednji put osvrnuo sam se po svome stanu: toliko stvari, toliko praznih uspomena. Ništa mi neće nedostajati; možda samo zidni sat – disfunkcionalan kao i ja. Sada su mu se kazaljke poklopile na dvanaestici; ponoć (možda). Uspentrao sam se na vrh zgrade. Krov je bio ravan i mračan, ali oko mene... Tisuće svjetala uličnih lampi tjeralo je tamu, a na noćnomu nebu njihov odraz, tisuće zvijezda. Na tren se pokolebah, ali samo na tren.

Stao sam na rub provalije, tog ponora dubokog pedeset metara. Samo jedan korak. Da kažem svoje zadnje riječi? Nema nikoga tko bi slušao. Da se pomolim? Opet, nema tko slušati. Pogledom okrnih zvijezde, pa se nisam mogao suzdržati. Čovječe pazi/ da ne ideš malen/ ispod zvijezda!... Na svom koncu/ mjesto u prah/ prijeđi sav u zvijezde!

Oslobođenje od svega. Zakoračio sam u ništa.

Bilo je na svim vijestima. Čovjek čudesno preživio pad sa sedamnaestoga kata! Pokazana je slika muškarca. Neki je liječnik govorio o medicinskom fenomenu, a svećenik je ukazivao na božansku providnost. A onda reklame.

Ugasio sam televizor. Bolnički madrac bio je bolno pretvrd pod mojim plećima, žuljao me na svim krivim mjestima. Sat na zidu radio je pravilno i po propisu – nisam se mogao naviknuti na njegovu točnost. Uskoro će četiri poslijepodne; početak posjeti. Posljednjih dana svi su se željeli družiti sa suvišnim čovjekom. Navraćali su svakodnevno, donoseći mi poklone i pričajući o slavi koju sam neočekivano stekao preko noći.

Ja sam se, začudo, tome radovao. Ne znam zašto, ali više nisam bio ona osoba čije se jedno tijelo skoro smrskalo o kruti asfalt. Pad me promijenio. Na trenutak sam uistinu umro. Na trenutak sam uistinu razumio. Post nubila phoebus.

Četiri sata. U sobu su nahrupili moji prijatelji. Donijeli su sa sobom bocu najdražeg mi vina da zajedno proslavimo život. Daj mi pehar vina; u njem utapam svaku neslogu među nama. Medicinska sestra ljutito je protestirala i prijetila da će otići po doktora. Oni su je pokušavali odgovoriti nudeći je čašom domaće kapljice. A ja?

Ja sam se od srca smijao.

Robert Sviben, 3. razr.

Srednja škola Zlatar

mentorica: Ljerka Gajski Markulin, prof.

Tamara Jakopović

Izidor – biografija

Pak je na krovu! A koj te furttira gore?

Isti scenarij već pedeseti put ovmesec: gore bukampijeral dok neščiPAK (po pedeseti put ovmesec!) nebuizigravalSupermena i snel ga s krova. I postilbu. *Je, gore znaš zajti, a naklunemreš, to je već male vekša mudrost.*

Već duge vremena čini mi se da je moj maček male mutav (dobro, male više), koj je čudne jer sam ga dobila od predlanjske pobjednice Male nagrade Gjalski. Čovek bi si mislil da bu bar male spometnejši. I čovek bi sefkanil. Ne znam da se je rodil, ali znam de- v kocu. Znam i prigodnu pesmicu za njega: *on je maček sa sela i noga mu je kandža*. Ali nije bil tak lud kad je bil mali. Kad sam ga prijelavu svoj skromni dom, mislila sam da je to bila dost pametna i dobra odluka. Čak najbolša v životu! Mislila- ključna riječ. A znate kak se veli- misliti je... cvijetje brati. To sam tek pokleskužila. Ali koj je da je, stvarne je bil jake lijepi mali mačordo, mefkastislatkec, volel je se kojvoliju mladi, a onda je zrasel v tustuga, pretiluga i luduga mačka. Pak sam ga imenuvala: *Zval se buš Izidor*. To je nekak gradske, fine ime, a on je zmazaniodranec. Pa, da to male skrijem, bar mu je ime bile gospodske. (Taktika, treba se znati snajti. Moreš misliti! Ko da mu je to pomogle. Si su ionak brže skužilinjeguve prave lice.)

Zovem ga Izi. Ime sam pobrala z Dobroga duha Zagreba (tenks, Pavličiću☺ Joj, pa i on je bil dobitnik N Gj!). Bile je spomenute da je to jake rijetke ime. Pak i je. Mislim, po istine, kulike Izidora poznate? A mene se fejest dopale. I baš se potrefile da sam dobila mačka. Hop, Izidor! Gotove! Problem je rođen, i to veliki. Veliki i debeli.

Već od rane mladosti pokazival je simptome podvojene ličnosti. V jenem času je bil tihi i umiljati z onim svojim črnimokicami, aveč v drugem bi se divljački kulital i skakal do nebakak Blanka Vlašić. Bil je pravi mešter v žvakanju i drapanju plastičnugastoljnjaka na terase. Zužvakati ili podrapati, pitanje je sad. Obudvoje! Visečepelargonije zbilja su postale „viseče“ nakon koj se punih lete dan gnezdilvunjihovemtijeglinu. Čudim se koj nije prepalčez njega. Prije lete danbil je tak debeli da sam mislila da bueksplodijeral, da bupukelko kokica.

Da se moj mačekterim slučajem s tije vukilažunašel na Titaniku, bormec bi tev brod potonul i bez pomoći sante leda. A onda je nagle zmršavel. Fren dica mi je rekla kak misli da je Izidor zapraf Izidora i sad ni sama više nisam sigurna teruga je spola. Debeli, pak najemput mršavi. Neke je tu smrdele. Hm, jen dan bu same dopelal svoju Juliju (ili možda Romea?) i koj sam onda? Mama me buzagutila skup z njim i njegovim potomkima. Ili njezinim, kak se čini. Mama ga ima na piku. Saki put kad Izidor spi kre auta, ona se zmisli da mora iti v dučan. (Aha, baš sad „moraš iti“. Same da morešvužgati auto i „slučajne“ zgaziti mačka!Ups!Nesrečen slučaj i nikumunič!) Ne podnaša ga jer se linja i ostavlja glake po cijele terase i na stolu za terem se pije kavica. To je već ugrožavanje tuđugateritorija. A to je neoprostive! I tak bi ona se napravila da tevmačekprejde otud. Da zgine bez traga. Drži se one: *cilj opravdava sredstvo*. Očeš da ti bu terasa čista, pa, one, usput se “riješiš” mačka. Nečeimeti nikakvoga posla s tim vragekem. Ščera sam ju išla pitat koj da mu dam za jesti. Bila je v kuhnje. Častila se i gostila.A mačka, doj šljivi? Kad sam ju pitala koj ima za Izija, same je frknula z nosom i rekla: „Sad je jel. Ne mora sake male jesti.“ A jel je prije sedemvur. Velim vam, sad hoće i da krepa od gladi. A ove dane je bogec tak žgoljav. Znam i zake. Baš ga v zadnje vrijeme napadasusedov bijeli maček. Zoveme ga Bijeli Maček. Siroček, saki dan dojde dimako z bojnoga polja, očerupan i ščerapan. Nigdar se ne vrne v jenem komadu.Moj tatek je rekel da buzelbatinu i natelebal Bijeloga Mačka. Joj, se me strah koj to bu kad dojde v tatekove ruke. Jemput ga je pogodil z šlapu, al se nasilnik zvlijekel. Tatek je valjda jedini čovek (osim mene) teri još kak – tak voli toganašuga nesretnika. Moja sestra ga zaobilazi v širokem luku, ko da ima kugu, a kak i ne bi kad skače pet metri v zrak, ko da je na fedre. A k tomu još ima nokte XXL. Ona podržava mamu v svim planovima i naumima. Zameril se i susede. Izidor nas je jemput jake osramotil pred nju. Zablatil je naše obiteljske ime. A znam da sam mu tev dan dala jesti. Ali pohlepnomu stvorenju nije bile dost pa jepokralsusedu. Zašel je v njejnuhižu i kak tat – profesionalac, nanjušil je mese. Je, pojel je cijeliobed, ali ne same to! Moral je usput još z maltretirati njezinoga ogromnoga zamorca Mrvicu i of imateške traume. Još i denes se jadnik sevtrese kad neščiprejdekre njega. A kad je suseda to vidla, skoremju je strefile, a moj nevaljalec se zvekkel bez ikakvihposljedic. Šmugnul je s te hižeko da ga tiraju si vrugi i onda se pretvaralko da nije ničnapravil. A mene je bile tak sram da sam štela v zemlju prepasti (ali ni v zemlju ne bi mogla jer ju je svu vneredil!).

Tevmaček je napravil pune štete i problema, a tek mu je lete dan. Tata veli da ima disleksiju (mislím da on baš i ne razmekoj je disleksija, ali to stalne govori kad nešči pokazuje da nije baš čist - da je poremečen). Ja velim da ga je pubertet male vudril v glavu. Morti se bukesnešepimiril. To je Izidorova životna priča, ali ona ide i dale... A, kojbuš? Zmotan je i problematičen, ali je moj i navijek ga bum branila. Jer, mati ne ostavlja svoje dijete ak je negda i zločeste. Ja sam njegov vlasnik, a vlasnik brani i čuva svoje, ke ne?

Ove nije ni pol priče o mojemu Iziju, ali nemam vremena više pisati, tatek me zove. Moram iti po njega. *Pak je na krovu!*

P.S. Mama je ov put bila Supermen!?! Zgleda da nič od teorije zavjere...

Tamara Jakopović, 2. razr.

Srednja škola Zlatar

mentorica: Ivančica Tomorad, prof.

3. Pohvala Gjalski

Dora Tramišak

Desit će se, valjda

Znate ono razdoblje, ono bitno razdoblje, „prekretnicu života“, kako bi rekla moja mama? E, baš to razdoblje kad konačno navršiš osamnaest, napraviš tulum za cijelu školu, demoliraš starcima klijet, napiješ se prvi put u životu, mislim, napiješ se legalno prvi put u životu. Zatim položiš vozački, odeš tatinim novim crvenim audijem R8 u dva popodne „frendici“ (zapravo odeš dečku), zakasniš doma oko pola sata - najviše pet sati, imaš dvadeset i sedam propuštenih poziva, ali mob ti je na vibri jer si inače „mooooooon“ pa se ipak odlučiš vratiti u pet ujutro sa starom crvenom peglicom.

Tata pita: „Di je auto?“, a ti njemu: „Crveno je crveno.“ Mama je pak sretna da joj kći još uvijek razlikuje boje jer obrnuto, možda bi kreketala sa žabama u jarku uz bankinu na raskrižju kojim upravljaju semafori. (Svi znamo da je takvih u Zagorju mnogo, pa tko bi je našao!?) To je također ono razdoblje kad si upravo ti onaj jedan glasi koji spašava našu krasnu i prosperitetnu državu od propasti. Svejedno, taj te glas ne spašava kad je u pitanju dizanje ruke za povećanjem tvog džeparca.

U tom periodu, odrasli su tako zamorni. Prvi ulazak u svijet odraslih i već ti „starosjedoci“ dosade. Uvijek ista pitanja. Odem na kiosk kupiti bon, nakon što sam prethodno mami prekopala sve čarape u ladici dok nisam našla onu pravu da joj „vdrapim“ stotku, i tamo me žena s crvenom majicom na kojoj joj je s prednje lijeve strane otisnuto „Tisak“ pita: „I tako, ti maturantica ... Kako vrijeme brzo prolazi ... Koji faks misliš upisati?“

Baka peče bučnicu. Već šestu ovaj tjedan, a tek je srijeda ... A ne, ne, ne gledajte mene. Ja na dijete, samo čokoladice Slimmies dolaze u obzir, tri puta dnevno: ujutro, u podne i navečer, termite su moji, svi odreda, stari, stara, brat, baba, dida ... No, da, baka peče bučnicu i „zmanjka“ joj buča, ali ... „bu se ona snašla“. Pa kak', pitate se vi?! Lijepo - „vnuka bu skočila k susedima“. Dobro da imam čizme od sedam milja pa skačem susedima kilometar od nas. „Jeee, pa ovi preko puta imaju grižave buče“, veli meni baka. „Bolje grižava, nego nikakve ko mi“, mislim si ja. Za sat vremena suseda Verica pakira buče i veselo brblja: „Gle ti,

kak si postala prava puca, za ženiti. Al, još je prerano za to, treba prvo školicu završiti i faks upisati. Koji si zabrala?“

A u školi, kuku lele! To samo o faksu bruje. „Faks, faks, faks, faks, faks“, ponavlja se na svakom ćošku dok ne počne zvučati kao „fuck, fuck, fuck, fuck, fuck“ .

„Koje predmete misliš uzeti na maturi osim onih obaveznih?“

„Kuju razinu matematike budeš pisala?“

„Kada su pripreme?“ „Koje da uzmem?“

O, sole mio! Kaj vi, ljudi, nemate internet? Odi ili u Trinom ili u Pomak ili Algebru. Imaš pet ciklusa, prvi od 23. 11. Do kraja školske godine, drugi za vrijeme zimskih praznika, treći od 16. 01. do kraja školske godine, četvrti pod proljetnim praznicima i peti od kraja školske godine do prve mature. Oduči, a mena pusti da završim s ovim čikom. Za pet minuta zvoni, a u učionici ne smijem.

Još kad profesori počnu s dijelom gradiva „ovo -će-vam-se-pojaviti- na- maturi“, pa nastave na drugom satu: „Moglo-bi-doći-ovo, za-svaki-slučaj-naučite-i-ovo, od-viška-glava-ne- boli, tko-zna- možda-će-vam-dobr-doći“ itd. Ali, to nije sve. Ako uđem u razred odmah iza zvona, neću propustiti još jedno sočno: „Koji si ono rekla da buš faks ...?“

Nisam rekla jer, ljudi moji, pojma nemam. Najdalje što u budućnost gledam je do jedanaest sati navečer kad legnem u krevet i zaspim k’o klada. Čak ni ne planiram noćno hodočašćenje na piš-buđenje u tri ujutro, ali desi se, uglavnom.

Tako će se i faks desiti, valjda.

Dora Tramišak, 4. raz.

Gimnazija A. G. Matoša, Zabok

Mentorica: Sandra Babnik Lončar, prof.

Mislav Habulin

Kiša brojeva

Prije nekoliko godina, a možda i desetljeća, nije posve sigurno, priča se da su momak i djevojka izašli prvi put zajedno u grad. Bilo je sivo poslijepodne i sve je upućivalo na to da će kišiti. On je nosio poderane traperice i crnu majicu s nekoliko bedževa na ovratniku. Ona je nosila neke jeftine radničke cipele i svijetlosmeđu vestu. Stali su kod velikih, tamnih vrata nekog haustora, ona je stala na prste i trebao se dogoditi prvi poljubac. I baš u tom trenutku, kad se činilo da ih ništa ne može prekinuti – iz oblaka se spusti kiša. I to ne obična kiša – ne ledena kiša, ne kisela kiša, ne kiša žaba ili mrtvih riba – već kiša brojeva, trojke, dvojke, petice, sedamnaestice, dvadesetice, stotice, razlomci, decimalni brojevi, negativni brojevi. Padali su nemilice po haubama, izlozima, ružičastim kišobranima, biciklima, dvorištima, školskim torbama, novim cipelama. Rijetki prolaznici poput stare udovice zastali su i očima punim iznenađenja gledali u nebo, dok su se ostali pritajeno s prozora pitali o kakvom se tu čudu prirode radi, jer se nikad takvo što dotad nije dogodilo.

– Stvarno je istina. – reče djevojka, puna čuđenja.

– Što? – reče mladić.

– Da su brojevi svud oko nas. Gledaj, sad su i s neba počeli padati.

Nije to trajalo dugo. Pljusak je prestao i tisuće sitnih i velikih brojki, bijele, crne, sive otjecale su u potocima u šahtove, spuštale se niz žljebove, kapale s krovova, izlazile iz automobilskih guma, dok nisu iščezle.

“Samo neka padaju, samo neka padaju”, pomisli neoženjeni profesor statistike na drugom katu, “ovako će se ljudi lakše naučiti analitičko-logičkom načinu razmišljanja, možda i psi i mačke lutalice nauče kvadrirati i korjenovati kad budu tako stalno izloženi brojevima, a ne bi bilo loše ni za djecu koja se stalno igraju vani s tom loptom, ne bi uopće bilo loše, ne bi.”

“Dolazi neko novo, čudno vrijeme”, pomisli jedna tjeskobna ljubičica u parku, toliko tiho da je nitko nije čuo.

Mislav Habulin

Druga gimnazija Varaždin, 4. razr.

mentor: Petar Bekić, prof.

Nina Šalković

Lov

Hladno mi je. Umoran sam. Ali ne smijem više spavati. Ne smijem, jer mama kaže da kad me jednom stariji probude, moram ustati i pomagati u čemu god mogu. Mama je dobra. Brine o meni, o mojoj maloj sestrici i mojim rođacima, zajedno s bakom i strinom. Moja se obitelj sastoji od tate, mame, sestrice, jednog velikog i jednog malog rođaka, bake i strine. Prije sam imao i djeda i strica. No jednom se nakon lova nisu vratili, kao ni tatina desna ruka. Od tada s tatom lovi moj veliki rođak. Sad se nažalost vraćaju s manje hrane, pa sam često gladan.

Oko mene je sve još mračno. Jedini izvor svjetla u našoj hladnoj špilji dolazi od jednog slabog plamička koji pleše na grančicama. Njih su mama i strina jučer donijele. Ispred ulaza u špilju stoji strina i tužno gleda u jutarnje nebo. Otkad strica više nema, promijenila se. Prije se radovala odlasku starijih u lov, jer je povratak značio pun trbuh. Sad više ne voli lov. Strahuje svaki put kad veliki rođak ode s tatom na nekoliko dana. Boji se. Za njih, ali i za nas. Dosad sam s mamom i strinom uvijek samo skupljao bobice, kore, lišće i grančice. Ali od bobica i kore ne možemo živjeti. Žene ne znaju loviti, a ne znam ni ja. Još.

“Mali, danas i ti ideš s nama, ” rekao mi je tata hrapavim glasom, još uvijek pospan. “Krajnje je vrijeme da naučiš i ti loviti. Treba mi još jedan par ruku. Tvoj rođak je koristan, ali ja jedne ruke nemam. Ti ćeš biti moja ruka.”. Ja mu odgovorim potvrdnim kimanjem glave. Ne želim napustiti sigurnost naše špilje, ma koliko ta sigurnost bila mala. Ali znam da moram. Već sam veliki, a nisam žena da bih zauvijek skupljao bobice. Iako nerado, idem danas u lov, nisam nespreman. Već dulje vrijeme rezbarim svoje koplje. Tome me naučila baka. Ona kaže da je, kad je bila mlada, uvijek odlazila sa starijima u lov. Sebe zove najjačom i najhrabrijom ženom na svijetu. Ja sam malo sumnjičav, jer vidim da sad po cijele dane samo priča priče i brine o vatri.

“Hajde, mali, što si se ukipio?” upita tata gledajući me svojim umornim očima. “Ha? Ah, evo me, oprosti,” dižem se sa svoga mjesta i prilazim tati s kopljem u ruci. Uz njega stoji i

veliki rođak, koji izgleda jako ozbiljno i odraslo, iako mutek nekoliko malih dlaka strši na rukama, nogama i dijelu prsa koji nije pokriven krznom. Meni je to smiješno. Pa on nije beba da bi imao glatku i meku kožu. Ali moram zadržati smijeh u sebi, jer znam da tata ne bi bio zadovoljan kad ne bih poštivao velikog rođaka. Okrećem se prema ostatku svoje obitelji kako bih im mahnuo prije prvog odlaska u lov.

Na izlasku iz špilje pogađa nas jaki val hladnoće. Naježim se i stresem; vratilo se hladno vrijeme. Uskoro će s neba početi padati bijela voda. Ja ne volim bijelu vodu. Jedna je od mojih sestrica predugo u njoj bila, pa joj je bilo loše. A onda je otišla... Zato mama uvijek kaže da moram biti jako oprezan i poštivati sve oko sebe, a najviše životinje. Životinje nam daju hranu i krzno, bez njih bi i mi nestali. Baš kao djed, stric i jedna od mojih sestrica... "Ovdje!" čujem nekog kako viče. Veliki rođak gleda u mog tatu i pokazuje prema nečemu na zemlji. "Aha! Evo, pogledaj, mali!" pozove me tata pokazujući mi da pogledam što je rođak našao. "Ovo moraš prvo tražiti u lovu. To su ti tragovi. Njih ostavlja životinja..." Na zemlji vidim neke velike okrugle oblike. Tragove. Utisnuti su baš kao i moji kad hodam po bijeloj vodi. "Sad moramo ići kuda idu i oni. Dovest će nas do životinje," kaže tata. "I nadajmo se neke debele," dodaje sebi u bradu. Krene dalje, prateći tragove, a ja i rođak mu za petama.

Sunce se već popelo skoro na polovicu neba. Odjednom se čuo neki glasan stenjanje: "Ššš! Stanite!" šapuće tata glasno pokazujući rukama da stanemo iza njega. Stao sam..., a onda sam ga ugledao. Tu veliku životinju, čije tragove toliko dugo pratimo, i čije smo glasanje čuli. Stoji nedaleko od mene. Glava podignuta visoko, gleda kroz guste krošnje koje je okružuju. Male se uši ubrzano okreću kako bi čule i najtiše šapate i najmanje pokrete. Jelen. Ništa drugo ne može biti. Sigurno je jelen. Vidio sam ja jelene prije. Puno puta. Trčali su u obrisima na zidovima špilje. A leđa i but vidjeh na ramenima muškaraca nakon povratka iz lova. Ali nikada nisam bio blizu živog jelena. A ovaj je i tako velik. Samo su njegovi rogovi veći od mene cijelog. "Mali! Natrag! Vidjet će te!" korio me tata onim svojim glasnim šapatom. I doista, u tom je trenutku životinja okrenula glavu prema meni, i kada me vidjela, u njenim se očima užario bijes... Trebao bih bježati, ali ne mogu. Ovo je sve previše novo za mene. Instinkti mi djeluju brzo. Unutarnji glas viče na mene da se pomaknem, da bježim, učinim bilo što, ali moje tijelo ne surađuje. Ostaje zaleđeno u položaju čistog straha. Nešto u daljini viče. Čujem urlike, ali ne mogu prepoznati odkuda dolaze. Preplavio me zaglušujući zvuk mog

srca. Mislim da želi iskočiti... i pobjeći. Ne krivim ga, jer u očima jelena koji juri prema meni vidim samo mržnju... obećava kraj života. Hoće li se... Hoću li i ja nestati?

Mračno je. Gdje je nestalo sunce? Gdje je jelen... i gdje su tata i rođak? Zar ovako izgleda nestajanje? Ali zašto onda osjećam bol u leđima i meko lišće ispod sebe? Otvaram oči: ne vidim više jelena, nema ni tate ni rođaka. Jesu li oni otišli umjesto mene? Ne znam. Sam sam. Ali sam još tu. Još uvijek postojim. Osjećam svoje srce kako tuče u mojim prsima i više ne želi pobjeći. Ali sad ja želim pobjeći. Pobjeći od ovog mjesta, pronaći svoju špilju.

Bježim. Čim brže i čim dalje mogu. Želim natrag u špilju...Padam... opet se dižem. Trčim, hodam, stajem. Ali nigdje špilje. Želim njen osjećaj sigurnosti, želim toplinu njene vatre, i prisnost doma i obitelji.....Postoji li to još uvijek?

Nina Šalković, 1. raz.

Srednja škola Krapina

Mentor: Stjepan Varjačić

6. Pohvala Gjalski

Margareta Kudeljnjak

Eh, taj Brankec

Čekaju se zadnji sati, minute... Svi smo na iglama. Na svijet nam dolazi još jedan brat. Mislim, stvarno, kao da nas petoro nije dovoljno za slamanje maminih živaca. Ona od sreće i uzbuđenja više ni ne zna što govori. Mene je zamijenila s Pericom, Pericu s Ivanom, Ivana s Leonom, Leona s Tihomirom, a Tihomir je ispao još nerođeni Branko pa mu mama sve nešto patetično tepa. Aha, i usput, ja sam Slavko. Mojim roditeljima i nije baš jača strana birati moderna imena. Perica, Ivan i Tihomir bili su prava atrakcija širom naše županije jer su trojkići, zamislite tri popišanca mušketira, ali inače nisu si ni po čemu slični. Perica je čisti štreber. Sva četiri razreda osnovne imao je sve petice. Nemam riječi za njega, dok je Tihomir pravi vragolan. Već je poludio od svih zezancija koje su uvijek išle na njegov račun. Ne smeta mu to nimalo, naravno. Prijeđe li tko granicu sa svojim šalama, tu uskače Ivan, naš obiteljski psihijatar *Who*. Nema tog problema koji on nije zapaprio pokušavajući ga riješiti. U većini slučajeva stvarno je koristan. Po osobinama čovjek nikad ne bi rekao da su si ta trojica zapravo braća. Leon je više mamin sin. Kud ona okom, tud Leon skokom. Ulizica i nježni cinkaroš, do svoje petnaeste godine nije se ni malo promijenio. On je razlog zbog kojeg su mamini živci još donekle očuvani, a ja, ja ih trošim od prvoga dana. Sve bilježim, sve pamtim, na svoj način, ja sam čuvar naše obiteljske povijesti. Ludnica, kažem vam. Evo opet slušam mamu s isto pričom već po šesti put: *-Svi najljepši trenutci mojega života bili su kad bih doznala za novo dijete, a ovaj, ovaj je kruna svih trenutaka, najljepši dijamant te krune, šesti, najsjajnji!*

Da, da, da...

I ode ona osloboditi našega Brankeca iz tople sigurnosti svoje utrobe. *Nomen is omen*, rekli bi pametnjakovići iz prošlosti. Ime Brankec i nije neki loš izbor. Pitam se što bi on rekao na sve to. Kako li je sad njemu? Hoćemo li mu se svidjeti? Hoće li se on uklopiti k nama, naš šesti? Samo da se zna, ja sam imao sposobnost razmišljanja od prvoga dana kad sam se rodio. Mogu vam reći da je to bilo užasno. Znae onu sliku od tamo nekog slikara *Rođenje Venere*? E, ni ja ne bih znao da uz put, na putu od bolnice do kuće nisam vidio plakat za

otvorenje nove galerije u gradu. Kužiš ono, Venera pluta na ogromnoj školjci dok joj neki lik i žena pušu u lice, doslovno ju tjerajući prema obali. A žena s desne strane juri da prekrije njenu pretjeranu izloženost nekim užasnim ružičastim ogrtačem. Tipično za žene. Ahh... Uglavnom, tako sam se i ja osjećao na obali i u jutru svojega života. Gomila ljudi koje ne poznajem bulji mi u facu, ako *ne daj Bože* zakašljem malo jače, odmah lete oko mene, zamataju me u stotinjak nekakvih dekica... Dobro ljudi, dajte si mira.

Imaju li svi takav osjećaj? Sjećaju li se plutanja u školjci, prema obali?

Kakva je to dernjava? Tihomir juri po bolnici kao luđak vičući iz svega glasa: - Nije Brankec! Nije Brankec! – a nije ni čudno kad je doletio iz istog smjera gdje se psihijatrija spaja s ginekologijom.

-Zeznuli su se, nećemo imati brata. To želim reći. – Luđak ili ne, mi nismo dobili Brankeca, nego – sestricu!!! E, to moram vidjeti pa mogu natrag u more. Ulazim u sobu, a kad tamo roditelji nasmiješeni i raščupani, mama izmučena i sretna, jednom rukom privija zamotuljak, crven i zgužvan, drugom grli nas, svoje dečke, ta joj je ruka kojom nas grli veća od Ekvatora, a oboje, i mama i ponosni tata imaju napad panike zbog imena. Brankec priznajte baš i nije ime za-nju. Brankica... Neee!!! Sad bih ja kao najstariji vjerojatno morao riješiti stvar. Različita nam imena prolaze glavom.

Moja braća dobacuju sa svih strana upadajući jedan drugome u riječ: Štefica?...Anica?...Milka?...Emica?...Laura?..

- Ma dajte ljudi, jel' vi to mene zezate? - Vidim da je krajnje vrijeme da se i ja uključim. Sjetio sam se one slike iz najranijega djetinjstva.

Ali ne, ne, neće se zvati Venera već Veronika. Moglo bi proći. Zar ne?

Margareta Kudeljnjak, 2. razr.

Elektrostrojarska škola Varaždin

mentorica: Valentina Šinjori, prof.

Lara Špiljak

Bez naslova, molim (ili anđeo bez mog dlana)

Buljim u praznu stranicu već dvadesetak minuta. Zapravo, imam osjećaj kao da ona bulji u mene. Mrzim taj osjećaj. Neki oko mene već pišu u zadaćnicu, a ja još nemam nijednu dobru ideju za naslov, a kamoli za sadržaj ovog sastavka. Poražavajuće je shvatiti da jedna obična prazna stranica papira posjeduje moć da mi slomi samopouzdanje, i u tako kratkom periodu. Polako me već uznemiruje svojom bjelinom, izruguje mi se nedostatkom tinte. Koliko sam li se već puta našla u ovoj situaciji- ispred matematičkog zadatka koji ne znam riješiti na prvi pogled, na satu klavira, pognuta nad notama nepoznate skladbe koje bih trebala odsvirati „prima vista“, pred praznim platnom i temperama koje se polako počinju sušiti dok ja još uvijek razmišljam kako početi. Najgori zločin kojeg mogu smisliti bio bi dribljati ljude sa zavaravanjem i pretvaranjem da se 100% zabavljam.

Negdje sam pročitala tekst u kojem autor osobne ljudske nagone, potisnute misli i podsvjesne navike naziva Demonima. Uvijek su ovdje i uvijek su aktivni. Možemo pokušati biti u pravu, činiti dobro i učiniti razliku, no uzalud. Namjere nisu bitne. Mi nismo anđeli. Ja nisam. Nisam.

Demoni su ti koji nas kontroliraju, a ja se osjećam kao da ih imam više od većine. Moja ambicioznost i želja za stvaranjem, koje se pojavljuju u obliku, nažalost, kratkotrajnih inspiracija i uzvišene motivacije, potiču me na pisanje dok moji Demoni, zvani perfekcionizam, pesimizam i kompleks superiornosti, brutalno kritiziraju svaku ideju, rečenicu koja mi padne na pamet, a kamoli tek onu za koju skupim dovoljno hrabrosti da je ovjekovječim na komadu papira i dalje očekujući da ne će biti dovoljno dobra prije nego li uopće znam što želim ispljunuti, zapaliti, umrijeti s riječima zajedno u krevetu od ruža. Buca bunca.

Moji Demoni ne vjeruju u druge pokušaje, u napredak uvjetovan brojnim neuspjelim pokušajima. Oni uspoređuju moje prve pokušaje s djelima profesionalaca pritom paralizirajući moju kreativnost. Ja nisam anđeo na Tvom dlanu... Prateći me u svakom koraku

(Demončići moji nemili), polako uništavaju moje samopouzdanje i samopoštovanje. Svaku vanjsku kritiku doživljavaju kao osobni napad od kojeg se branim ravnodušnošću, no ona zauvijek ostaje duboko u meni, u pretincu označenom „Svi moji neuspjesi“.

Nisam sigurna od čega više patim, samih NJIH ili činjenice da znam da me kontroliraju kao lutku, bez ikakvog značajnijeg otpora. Svako malo odlučim da je gotovo, vrijeme je da se promijenim, no čim nailazim na prvu prepreku, vraćam se na stare navike od kojih već polako ludim. Osjećam se kao da trunem u samostvorenom kavezu starih navika paradoksalno isprepletenih s neutaživom težnjom za nečim boljim, za onim nedostižnim zelenim svjetlom na drugom kraju zaljeva.“U hladnim vodama zaljeva...“Negdje postoji genijalnost. Gdje si,anđele, na dlanu mom nisi!?

Koprcaj se i rugaj se u daljini. Umri od tuđe ljepote.

I što sad? Ne znam kako dalje. Već nekoliko dana nakon što sam napisala prethodni dio ove moje „ispovijesti“, koji su provedeni odvrćanjem sebe od svoje nesposobnosti da završim bilo što započeto, nasumice odabranih filmovima te subotnjim izlaskom do 3 ujutro, ne znam kako nastaviti. Demoni počinju navirati u moje svjesne misli manipulirajući ih da kažu: „Ovo je ionako bezveze“ i „Moglo je biti dobro, ali nije bitno, nije kraj svijeta ako ne dovršiš“ .Počinjem shvaćati što mi moj dečko cijelo vrijeme govori, da je najlakše reći: „Ovo je moglo biti dobro“.Anđeo?Sumnjam.

Cijeli svoj život temeljim svoj osjećaj vlastite vrijednosti na svom potencijalu zbog kojeg su me moji učitelji, treneri i profesori u glazbenoj školi voljeli izdvajati dok tek sad shvaćam da potencijal sam po sebi ne znači apsolutno ništa. Uživala sam romantizirajući svoje Demone i nemogućnost osjećanja zadovoljstva ,djelomično poistovjećujući svoje unutrašnje borbe s borbama velikih umjetnika poput Cobaina, Dostojevskog,Morrisona i brojnih drugih ,dok nisam shvatila da njihove unutrašnje borbe nisu bile besmislene, već su poslužile kao inspiracije za stvaranje nečeg velikog. Dok su se odvrćali od nevolja vanjskog svijeta alkoholom i/ili raznim drogama, odbili su se odvratiti od svojih vlastitih Demona i uspjeli su ih pretočiti u inspiraciju za umjetnička djela istovremeno stvarajući povijest.

Sada shvaćam da svi imamo svoje Demone i jedini način na koji oni pobjeđuju je ako se pravimo kao da ne postoje. Jednom sam čula izreku koja kaže da je smisao života pronaći

svoj smisao života. Iskreno, smatram da nam se on kroz život mijenja, no također mislim da sam ga zasad pronašla. Borba. Borba protiv naših privatnih Demona koji nas sprječavaju u gonjenju naših snova koliko god to teško bilo i koliko god to zvučalo kao još jedan jadan holivudski klišej. Ako dopustimo svojim Demonima da nas pokore bez ikakve borbe, nismo ni vrijedni ovog istovremeno dosadnog, mizernog, iznenađujućeg, predivnog i jedinog života kojeg imamo.

Lara Špiljak, 4. razr.

Srednja škola Krapina

mentorica: Sanja Ranogajec, prof.

Nikola Šeb

Mirko

Napokon je došao i taj dan. Petak. Dan kada svi sretni i veseli odlaze u školu jer znaju da će ih, širom raširenih ruku, dočekati subota nakon svih školskih muka. Ni ja nisam neka velika iznimka kada dođe do petka. Iako, volim vjerovati da su moja subota i moja nedjelja puno posebniji od tuđih subota i nedjelja. Razlog toj posebnosti je dečko po imenu Mirko. U slučaju da ga ne poznajete, Mirko je najpopularniji dečko u razredu. Mi, ostali dečki, mislimo da svoju popularnost Mirko duguje svojoj zavidnoj visini uz pomoć koje bi ponizio i neke osmaše, a kako onda ne nas, dečke iz četvrtog b? Osim popularan, također je vrhunski sportaš. Zabit mu gol kad bi na tjelesnom igrali rukomet, nogomet, ma bilo koji sport bilo je nemoguće. Osim odbojke, tu nema golova, ali to nismo baš često imali zadovoljstvo igrati. Ako bi netko ikad slučajno Mirku dao gol, svojim šarmom i visinom je učinio da nitko uopće ne obrati pažnju na taj gol, pod isprikom da je pustio loptu da uđe u isti. Osim svih gore navedenih osobina, imao je jednu koju stvarno nisam očekivao naći kod visokih, popularnih dečkiju oko kojih se motaju sve cure. Obožavao je kukce. Imao sam jednu malo veću Winnie Pooh enciklopediju koja je sadržavala slike kukaca, te detaljne opise istih. I ono najvažnije, mjesta na kojima ih možemo naći. Lagano je pretpostaviti što smo Mirko i ja radili na moje nedjelje i moje subote. Ali ako imate ikakve dvojbe, potvrdit ću vam. Tražili smo kukce cijeli dan.

Neki dani su bili vrlo uspješni, dok ostali malo manje. U redu, malo puno više neuspješni. Kad god bi pronašli nekog većeg pauka, ili kakvog skakavca, taj isti više nikad nije bio nađen. Razbijajući naše glave, došli smo do ultimativne teorije nestajanja svih kukaca. Mora da im se baš ne sviđa biti u kutijama, ili da ih neki klinici proučavaju bez njihovog dopuštenja. Ali onda opet, kako je lako dobiti paukovo dopuštenje da se na par sati smiješ diviti njegovoj ljepoti? Tada se upalila lampica. Ako pauk uđe sam u kutiju, onda to možemo shvatiti kao pristanak sudjelovanja u našem svjetski važnom pokusu otkrivanja novih buba. Evo ga! Pauk se spušta s drveta, te će za par sekundi dotaknuti tek rosnu travu. Brzo stavljamo kutiju ispod njega. Čini se da smo podcijenili našeg dragog muhojeda, pošto je

vidjevši kutiju, odmah otišao po mreži nazad na drvo. Razočarani odbijanjem ovog pauka da se pridruži našoj istraživačkoj ekipi i postane dio neke povijesne knjige koju će čitati svi paukoljupci, otišli smo popiti sok. Kako je moje dvorište ipak malo veće kad se usporedi s onim mojeg susjeda, uzimali smo pauzu za sok svakih par sati. Tako smo dali priliku paucima da izađu, ali važnije od toga je bilo da i mi povratimo esencijalnu energiju za otkrivanje novih vrsta buba. Svako ispijanje soka sjeli bismo na travu i gledali u mravinjak. Obojica smo se slagali da su mravi vrlo zanimljive životinje. Svakodnevno testirajući njihovu snagu, uvijek smo imali spremne malene kuglice kruha. Jedna veća od druge. Bilo ih je zabavno gledati kako se trude odvući kruh nazad u svoju kuću. Znali smo da smo došli do granice njihove snage kada mrav ne bi mogao sam odnijeti kuglu kruha, nego je trebao pomoć još nekog mrava. Taj bi pak uvijek rado pomogao. U svim subotama i nedjeljama nije bilo niti jednom da mrav ostavi mrava dok se ovaj muči s kuglom broj šest. Imali smo deset kuglica poredanih po veličini. Najviše što jedan mrav može podnijeti je bila kuglica broj pet. Nakon te bi mu trebala pomoć. Nikada nam nije dosadilo. Svaki put je bilo zabavno kao da nismo viđali isti prizor iz vikenda u vikend. Ali ovu subotu, Mirka nije bilo.

Dok sam osamljen gledao mrave, počeli su mi dolaziti komadići razgovora Mirka i mene u školi. Mislim da je bio sretan jer je pozvan na rođendan ili tako nešto. Uvijek me iznenadila njegova iznenađenost kad bi ga netko pozvao na rođendan. Kao da nije znao da je najpopularniji u razredu, a to ga je činilo vrlo važnim sastojkom svake rođendanske zabave. Mislim da sam i ja bio pozvan, ali nisam se odazvao. Bilo me previše strah da ću reći neku glupost pred svojom simpatijom. Iako je možda bolje da sam otišao, pa makar sjedio zureći u zid. Tako su mi barem mravi rekli. Nisam imao volje otkrivati nove vrste buba, samo zato jer smo Mirko i ja negdje čuli da onaj koji pronade novu vrstu ima pravo dati joj ime. Zaključili smo da se to odnosi na sve moguće nove vrste ovoga svijeta. On bi vjerojatno učinio isto.

Sljedeći vikend opet smo zajedno tražili. Osim što je određeni netko imao potrebu ispričati svaki mogući detalj o tome kako je bilo zakon na Martinom rođendanu. Mislim da je čak i mravima bio dosadan, pošto ih je izvan mravinjaka bilo puno manje nego inače. Oni koji su ostali slušati sigurno se smatraju visokima i popularnima u svojoj mravljoj zajednici. Jer mislim da ovakve priče mogu zanimati samo ljude (i mrave) poput Mirka samoga. Radeći kuglice od kruha, teške duše priznajem da ga nisam baš pozorno slušao. Ali u jednom trenutku sam se jednostavno bacio na glavu u razgovor. Moja zainteresiranost je odjednom

izrasla veća od kuglice broj deset kad je počeo govoriti o tome kako je na rođendanu ljudima pričao o mravima. Ispostavilo se da i Marta ima mravinjak, te da njezini mravi mogu podići kuglicu broj šest bez ikakve pomoći. Nisam baš vjerovao toj priči, ali sam se pravio iznenađen da slučajno ne bi prestao pričati. Ipak ne mogu misliti samo na sebe. Možda je ovim mravima koji su ostali slušati njegove priče ovo najzanimljiviji dio dana. Zašto bi im ga uskratio? Tada je počeo pričati o tome kako su mravinjaci složeni, te kako imaju mnogo malih tunela. Pitao sam ga kako to zna, da možda nije bio u mravinjaku? Ma, nogom smo razvalili mravinjak i vidjeli sve tunele, i nešto malo bijelo. Mislim da su bila mravlja jaja. Nisam imao pojma što da mu kažem, pošto sam taj čin smatrao previše okrutnim da bi komentirao. Samo sam otišao u kuću po još jedan sok, napomenuvši mu neka ne traži bube bez mene. Kad sam se vratio imao sam što vidjeti. Mravinjak je bio uništen, dok je moj dragi bivši prijatelj s divljenjem promatra zamršenu strukturu onoga što je nekad ovim jadnicima bio dom. Sada trče brže nego ikad, razdvajaju se i trče da se spase.

Sjednem do njega i samo šutim.

Nisam znao što bi trebalo reći.

Nikad ne znam.

Povratak s maturalca, mađarska granica. Odjednom se cijeli autobus diže na noge. Svi odlaze desno gledati nešto kroz prozor. Mirka više nema, ali ima Matije. Ne znam da li Matija voli mrave i otkrivanje novih vrsta buba, ali znam da nikad ne bi uništio nečiji dom. Inače veseo i raspjevan autobus koji bi svojom bukom posramio i najbolje klubove na svijetu, utonuo je u tišinu. Znatiželja me napokon podigla na noge, i tako sada gledam. Vidim enormnu kolonu, baš kao u onih mrava. Samo što ovo nisu mravi. Čuo sam priče o izbjeglicama te kako pokušavaju prijeći granice, ali nikada nisam zamišljao nešto tako neopisivo. Nisam točno siguran zašto me ovaj prizor vratio u one davne vikende s Mirkom kad smo htjeli promijeniti svijet svojim otkrićima. Možda baš zato jer ovi ljudi pokušavaju to isto? Promijeniti svijet. Kako to slatko zvuči. U mrtvoj tišini autobusa, nije se mogla čuti ni ona muha koja mi je prije par minuta uporno pokušavala oteti sendvič. Možda je i uspjela pošto sam ga ostavio bez ikakve zaštite na svojem sjedalu. Na licima prijatelja vidio sam cijeli zoološki vrt emocija. Nisam siguran kakvo je bilo moje lice, ali znam da sam htio pomoći tim ljudima. Naravno, možda mi je ta misao došla samo zbog spoznaje da im ne mogu pomoći. Tako to mi obično radimo. Zagovaramo i držimo se nečega tako zatvoreni tuđim mislima, sve

dok nas naše vlastite misli ne dovedu pred neku neugodnu situaciju. Tada odbacujemo sve što nam je ikad bilo važno, samo da bi se prilagodili drugima. Niz lice mi se razvukao veliki smješak. Shvatio sam da ako se svi prilagođavamo drugima, postoji šansa za svijet bez ikakvih ratova, ili svađa. Kada bi se barem netko usudio povući cijelu ljudsku rasu za rukav, te ju opet vratiti na pravi put. Zaključivši da moji pogledi rade više štete nego pomoći, vratio sam se svom dragom sendviču na kojem je moja draga krilata prijateljica baš završavala piknik. Odmah je odletjela. Ostali su još neko vrijeme gledali kolonu. A možda su se divili krajoliku, ipak smo prošli pored nekih stvarno predivnih vjetrenjača. Ali oni su radije pričali o tome kako im je grozno što ne mogu pomoći ljudima u nevolji. Kako bi vrlo rado, ali da su spriječeni. Kako ne vide da mogu pomoći i onima u čijem društvu provode sate i sate svaki dan. Svima treba pomoć, ali smo onoliko jaki koliko odbijamo priznati svoje slabosti. Ili nismo?

Mirko je bio poprilično jak, a i nikad ga nisam vidio tužnog. Ali ne treba zaboraviti što je njegova noga uradila onu subotu. Znači li to da jaki ljudi nisu uvijek najbolji? Ili postoji više vrsti najboljeg. Počeli su se vraćati na svoja mjesta. Dižem se kako bi Matija mogao proći. Nekako mi je drago da je prekinuo moje razmišljanje. Ne samo da je počelo postajati vrlo komplicirano i složeno, nego sam vjerojatno i zurio u nešto ispred sebe. To mi se često događa kada se upustim boriti sam s sobom.

Sjednem do njega i samo šutim.

Nisam znao što bi trebalo reći.

Nikad ne znam.

Nikola Šeb, 4. razr.

Srednja škola Zabok

mentorica: Jadranka Bogdanović, prof.

Dora Tramišak

San od kamena

Sanjam te često.

I sunce što ti se klanja. I vjetar što ti daje poljupce u letu. I kišu što ti pjeva uspavanku.

Sanjam te često.

Posljednji žar tinja u kaminu. Toplina se gasi s prvom naznakom snijega. Pahulje, meke i lake, nose mi misli tvome zagrljaju. Kao da koračam k tebi. Sjeta moje korake prati.

Hoću li stići? Mogu li nazad svojoj kolijevci od kamena? Tu si, nadomak. Pružam ruku. Tebi. Uvis. Ugrij moju dušu! Ti si moj vid, moja savjest.

Lagano hodam tvojim kamenim puteljcima. Tiho. Jer, prisutan sam tek kao šapat rijeke. Nježno. Jer, blizu sam ti tek mjesečevim odrazom. U ovim hladnim zimskim noćima moja sjena nečujno plovi tvojim proplancima. Tamo gdje zvijezde te krune, ja sam slobodan. Magla te zagrlila, mjesec počiva na tvojim padinama. Skriven od pogleda, daleko od života, napokon sam progledao i napokon živim. Pripadam. Tvoje kamenje – moje je djetinjstvo. Tvoja daljina, moja je sadašnjost. Povratak zavičaju, moja je budućnost.

S prvim sunčevim zrakama ostavljaš me usamljena, izgubljena. Odlaziš. Bez pozdrava. Bez upozorenja. Gubim te iz vida – otvaram oči.

Svitanje. Sunce je moja noć, a tvoj dan.

Koračam ulicama grada. Žurno. Sam sam i sjeta moje korake prati. Bježim. K tebi. Svugdje glasno komešanje. Rastužuje me misao da me od tebe odvela gradska vrevica. Crveno, žuto, zeleno. Posvuda boje. Cirkus. Meni je sve sivo – klaun daltonist. Uvijek neka pravila koja ograničavaju moju slobodnu volju. Jedna vesela silueta mračna pogleda meni slijeva, sada s desna. Bježim, al' noge mi posustaju. Ne idem daleko od sudbine.

Sudaram se s prolaznicima. Rame o rame, lakat o rebra. Izvikuju usputne isprike. Dalje idu svojim putem. Gledaju u pod. Kreću se obrnutim smjerom.

Samo ja ususret vjetru. Neka me podigne na svoja krila. Neka me odnese svome domu, tvojim osojnim stranama.

Jer, uzak mi je ovaj svijet. Uzak mi je neba luk nad živom gradskom smrću.

Jer, široka su jedra tvoja kad plove među obacima. Široka su krila tvoja kad lete sa zvijezdama.

Volio bih da me voliš.

Čuo bih da me zoveš.

Javio bih ti da me slušaš.

Ali, ti stojiš, ponosito i umišljeno. Dižeš glavu i ne mariš za me.

Znam, majušan sam, običan sam – čovjek sam.

Zato: ne primjećuješ me. Zato: trebam te. Zato: vrati me da se utapam u tvom moru mramornom, u snu sivom, u magli praskozornoj. Među stijenam kosturnim da spavam i da me gromi gromoglasni bude.

Ljepoti svojoj besmrtnoj, vrati me. Jer, trebam je.

Vidjet ću te opet. Osjećam. Kao šuštanje lišća, bit će proljeće. Kao šum vihora, bit ćeš mi pjesma. Kao krila ptica, bit ćeš mi naramak sreće.

Kako? Ne znam. Ali, vidjet ću te opet. Znam.

Ja sam tvrđava koja se ne predaje. Tvrđava sazidana na tvojim obroncima.

Mosore, moj, o, Mosore!

Dora Tramišak, 4. raz.

Gimnazija A. G. Matoša, Zabok

Mentorica: Sandra Babnik Lončar, prof.

Kristina Košutić

Pakleni šund

Još jedan nastavni sat. Sjedim ukipljeno u zadnjoj klupi. Položaj koji sam zauzela na početku sata nastojim održati dok ne zvoni. Još 43 minute. Nisam sigurna hoću li uspjeti. Previše sam se stisla i ne znam kako ću izvući desnu ruku za pisanje. Kako izvući desnu ruku, a da ne izazovem pozornost? Bez pomicanja? Trebam ju izvući veoma polako, bez naglih pokreta i bez ikakvih zvukova. Nadam se da neću privući poglede. Mrzim poglede jer me bole. Nek' poglede troše na bitnije stvari poput tuđih ispita ili svojih mobitela. Odlučila sam ne izvući ruku, osim ako ne bude krajnje potrebno. Nadam se da neće doći do takve situacije jer se profesorica ionako zapričala. Nitko ju ne sluša. Zašto? Volim slušati ono što priča, zanimljiva je. Uvijek kaže nešto novo i nastoji nas nešto naučiti ispričavši neku anegdodu. Ali nitko ju ne sluša. Svi su tako nemarni i opsjednuti sobom. Ne upijaju inofrmacije, znanje ih ne zanima. Zašto su ovdje? Ionako bi mi bilo ugodnije da nisu ovdje. Čine me nervoznom. Njihovo šaputanje me ubija. Osjećam da šapuću o meni, osjećam da sam glavna tema. Ne želim biti glavna tema. Ne želim uopće biti tema. Zašto bi pričali o meni? Ne znaju ništa o meni. Ne poznaju me. Osuđuju me, a ne znaju čitati. Možda ne žele ili im se ne da. Ne da im se čitati lektiru, a kamoli osobu. To je kompliciranije i zahtijeva više vremena. Vremena koje posvećuju društvenim mrežama i ljubavnim problemima.

Neudobno mi je, ali ne mogu se pomaknuti. Dvojica su se okrenula prema meni kao da žele nešto vidjeti. Kao da žele vidjeti kako se pomičem i crvenim. Ukipljena gledam u klupu. Ruka me boli. Ne mislim na bol, ne osjećam je. Barem ne fizičku. Okrenuli su se naprijed. Možda me nisu gledali. Ionako se zabavljaju, imaju svog posla. Zašto bi gledali mene? Nisam toliko zanimljiva. Uopće nisam zanimljiva. Profesorica je pitala je li netko čuo za Quentina Tarantina. Srce mi se ubrzalo. Znala sam da me se to tiče. Znala sam da se trebam javiti. Nisam mogla progutati slinu. Gledala sam u profesoricu i nečujno se gušila pokušavajući ispustiti glas. Bilo kakav zvuk. Samo da se čujem. Možda bi profesorica shvatila da obožavam Tarantina samo da izustim nešto. A možda i ne bi. Pitala je opet i iščuđavala se kako se nitko ne javlja. Znala sam da neće nitko osim mene. A možda ni ja. Ali trebam.

Osjećam da mi je to dužnost jer nitko nije ni čuo za njega, a kamoli da osjeća i proživljava sve to što ja proživljavam u ovom trenutku. Borim se. Riječi žele van. Želim da profesorica zna da ga obožavam, želim da i drugi znaju. Iako se toga sutra nitko neće sjećati, barem bih imala trenutak. Ali ne želim trenutak. Ne želim pažnju. Ajme, ne želim poglede. A ipak želim da znaju da sam strastveni obožavatelj Tarantinovih filmova. Zašto želim da to znaju? Ne znam. Nemam odgovor na to. Očito niti nemam odgovor na profesoričino pitanje jer se nisam oglasila. Pokrenula je drugu temu pomalo razočarana. I ja sam bila razočarana. U sebe. Više nego ikad. Trebala sam samo reći da sam čula za njega, pogledala sve njegove filmove i da ga obožavam. To je to. To je jedino što sam trebala reći. Dok me osobno razočaranje preplavljivalo i zauzimalo svaki djelić mog uma, još jedna misao pala mi je na pamet. Što ako je jedino što trebam reći da postanem vidljiva i slobodnija upravo to da sam čula za Tarantina i što ako mi to pobjegne? Prilika da profesorica i razred čuju moj glas. Čuju i vide mene u mom najhrabrijem činu. U mom najmazohističnijem dijelu koji radim zbog njih. Ali i zbog sebe. Borim se. Mučim se. Proždirem sama sebe. Opet se gušim. Veoma tiho i veoma glasno. Moj svijet se ruši tako brzo i tako destruktivno, nemilosrdno, a u razredu je sada sve tako tiho. Svi pišu osim mene, ja nisam izvukla ruku. Imala sam osjećaj kako me svi primjećuju. Sve bi bilo gotovo samo da progovorim. Hajde, progovori. Odvuci pažnju u smjeru koji ti želiš. Ali ne želim pažnju. Želiš. Što? Tko je to? Želiš. Razgovaram sama sa sobom. Ludim. Sve u meni vri. Nepomična sam i ne pišem. Gledam u prazno. Vidim kroz ljude kao što i oni vide kroz mene svaki dan. Nisam dorasla ovome. Nisam dorasla sama sebi. Ne želim razgovarati sama sa sobom. Na to sam spala. Osim ako ne kažem nešto. Osim ako ne kažem da volim Tarantina. Zbilja ga obožavam i kad odrastem, želim napisati scenarij za film koji bi on režirao. To su samo snovi. Što ako ostali ne mare za moje snove? Zašto bi marili za njih? Slušala sam tuđe snove jer su svi tako glasni i svaki dan samo pričaju i pričaju, izlažu sebe na pladnju pred drugima tako olako. To nikad nisam shvaćala. Kako se netko može toliko ogoliti pred nekim drugim? To su duboke stvari koje zadržavaš za sebe. Ali imam ih previše. Gušim se u njima. Možda trebam isprazniti prostor tako da kažem nešto naglas. Jednom u životu. Iz čista mira. Sad su već svi zaboravili profesoričino pitanje. Svi osim mene. Meni još odzvanja u ušima i tišti me toliko da boli.

Izvukla sam ruku. Odjednom. Bez razmišljanja. Samo sam ju izvukla onako ukočenu. Sad je na klupi s olovkom u ruci i zapisuje riječi s ploče. Moja me je ruka iznenadila. Ne

događa se često i trenutak je poseban. Inače sve prvo prođem u glavi i savršeno matematički izračunam, a tek onda učinim nešto. Ne ide mi matematika, ali to računanje u glavi postalo je dio moje rutine i funkcioniranja kao osobe. Reći ću. To je to. Reći ću da obožavam Tarantina. Ali tu ću stati. Dovoljno je da znaju to. Preskočit ću dio o snovima, to je već pomalo pretjerano. Hajde, učini to! Neću. Ne mogu. Odlučila si malo prije. A sad učini to. Ne mogu, mislila sam da će spontano doći. Ali, nije. Opet se analiziram. Ti analiziraš. Tko ja? Ja sam ja. Ti nas kočiš svaki dan. Hajde, učini to ili odlazi i ne vraćaj se! Ne mogu otići od same sebe. Možeš, ali to ne bi ispalo dobro za nas. Stresla sam se. Tako naglo i tako čudno da mi je zaškripao stolac i udarila sam rukom o klupu. Profeosrica je prestala pričati i cijeli razred se na trenutak okrenuo prema meni. Svi me gledaju. Bum-bum! Osjećam kako mi se lice topi od vrućine. Ja... Ja obožavam Quentina Tarantina, zamucala sam.

Kristina Košutić, 4. raz.

Srednja škola Zlatar

Mentorica: Martina Sviben, prof.